

فلسفه ازدواج

"وَمِنْ آيَاتِهِ ءَ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا "

ترجمه:

"و از نشانه های او اینکه از (نوع) خودتان همسرانی برای شما آفرید تا بدانها آرام گیرید و میانتان دوستی و رحمت نهاد ."

ازدواج سبب آرامش روح و روان می‌گردد و زن و مرد با ازدواج و پیوند زناشویی ، همدم و همراز و رفیق و مونس همدیگر می شوند ، با درک و احساس یکدیگر بر کمبود ها غلبه پیدا میکنند ، آن هایی که تن به ازدواج نمی دهند باید بدانند که به ارزش والای زندگی مشترک پی نبرده اند و از مزایای گرانقدر و ذی قیمت آن بی بهره مانده اند .

استاد شهید مطهری می گوید :

"یک خصایص اخلاقی است که انسان جز در مکتب تشکیل خانواده نمی تواند آن ها را کسب کند . تشکیل خانواده ، یعنی یک نوع علاقمند شدن به سرنوشت دیگران . اخلاقیون و ریاضت کش ها که این دوران را نگذرانده اند ، تا آخر عمر یک نوع خامی و یک نوع بچگی در آن ها وجود داشته است و یکی از علل اینکه در اسلام ازدواج یک امر مقدس و یک عبادت تلقی شده است ، همین است . ازدواج اولین مرحله خروج از خود طبیعی فردی و توسعه پیدا کردن شخصیت انسان است .

یک پختگی هست که این پختگی جز در پرتو ازدواج و تشکیل خانواده پیدا نمی شود ، در نماز شب پیدا نمی شود ، با ارادت به نیکان هم پیدا نمی شود ، این را فقط در همین جا (ازدواج و تشکیل خانواده) باید به دست آورد ."

روشن است که ازدواج فقط برای ارضای غریزه ی جنسی و مهار کردن شهوات جنسی نیست ، اگر چه عاملی مشروع برای ارضا و کنترل غریزه ی جنسی می باشد . ازدواج ، احساس مسئولیت در مقابل خانواده و اجتماع است ، انسان متاهل احساس مسئولیت کرده و کار و تلاش می کند و خود را در قبال دیگران و جامعه مسئول می داند .

ازدواج سبب شکوفا شدن استعداد های نهفته ی درونی و بالنده شدن آن ها می گردد .
ازدواج ، همان طوری که شخصیت انسان را کامل می کند به همان اندازه در رفتار و اخلاق و عبادت و بندگی او نیز تاثیر دارد و ارزش اعمال و عبادت او را بالا میبرد .

پیامبر اکرم (ص) می فرمایند : "دو رکعت نمازی که انسان متاهل بخواند افضل و بالاتر از هفتاد رکعت نمازی است که انسان مجرد و عزب می خواند ."

و یا در روایت دیگری می خوانیم هر کس ازدواج کند نصف دینش را به دست آورده و برای نصف دیگر باید بکوشد .

ازدواج سنت رسول اکرم است و پیامبر(ص) می فرمایند : "ازدواج سنت من است و هر کس از آن اعراض کند از من نیست ."

امیر المومنین (ع) میفرمایند :

"لَمْ يَكُنْ مِنْ أَصْحَابِ الرَّسُولِ يَتَزَوَّجُ إِلَّا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ كَمَلَ دِينَهُ ."

"هیچ یک از یاران رسول خدا ازدواج نمی کرد ، مگر اینکه پیامبر درباره او فرمود دینش کامل شد ."

علاوه بر اینکه ازدواج سبب کامل شدن دین می شود موجب آرامش و امنیت جامعه نیز میگردد .

ازدواج سبب تقرب جستن به خداوند متعال بوده و خداوند نیز رحمت و برکت خود را شامل حال ازدواج کنندگان می گرداند ، چون محبوب ترین کانون نزد خداوند کانونی است که به وسیله ازدواج به وجود می آید .

پیامبر اکرم (ص) می فرمایند : "هیچ کانونی در اسلام برپا نشده است که نزد خداوند محبوب تر و عزیز تر از کانون ازدواج باشد ."

چه سعادت و خیری بهتر از این که خداوند کانون و کاشانه انسان را دوست بدارد و با لطف و کرم خویش بر آن نظر افکند .

فضیلت ازدواج

" هُنَّ لِبَاسٍ لَكُمْ أَنْتُمْ لِبَاسٍ لَهُنَّ "

ترجمه

" زنان ، لباس شما مردان هستند و شما مردان ، لباس زن هایید . "

لباس سبب می شود زیبایی انسان ظاهر گردد و انسان احساس آرامش در بدن بکند .

لباس ، انسان را در برابر سرما و گرمای شدید حفظ میکند .

زن و مرد طبق فرموده ی قران کریم لباس همدیگر می باشند . زن سبب تکمیل مرد می شود و آبرو ، شخصیت ، راز ، عیب و نقص و کمی و کاستی مرد را پنهان میکند و زن را در برابر هر آفت مضر حفظ می نماید . خلقت خداوند در دنیا به گونه ای است که هر آفریده ای نیاز به آفریده ی دیگر دارد تا تکمیل شود .

از آنجا که انسان خلیفه ی خدا در روی زمین می باشد و ارزش و مقام او از سایر مخلوقات عالم بالاتر می باشد ، برای او نیز ، جفت آفریده است ، چنان که خود قرآن می فرماید :

" اِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَاُنْثٰی "

ترجمه

" ما شما را از یک زن و یک مرد آفریدیم "

و در جای دیگر می فرماید :

" وَاَلَّذٰی خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا "

ترجمه :

" و آن خدایی که همه ی موجودات عالم را جفت آفریده است . "

پس برای آن که انسان از این نعمت الهی برخوردار گردد و از این فضیلت بهره مند شود ، باید انتخاب همسر نماید ، برای اینکه زن و مرد مکمل یکدیگر هستند.

زن بدون مرد یک موجود ناقص و تنها است و مرد هم بدون زن یک موجود ناقص و تنها می باشد . بنابراین جوانان باید در امر ازدواج همت نمایند ، تا ارزش عبادت و اعمال آن ها هر چه بیشتر شود .

رسول اکرم (ص) می فرماید :

"رَكَعَتَانِ يُصَلِّيهِمَا مُتَزَوِّجٌ أَفْضَلُ مِنْ رَجُلٍ عَزَبَ يَقُومُ لَيْلَهُ وَ يَصُومُ نَهَارَهُ "

ترجمه:

" دو رکعت نمازی که متاهل بخواند بالاتر و بهتر از نماز مردی است که مجرد باشد و شب را نماز بگذارد و روز را روزه بدارد . "

زنان ، آرامش بخش مردان هستند و مردان آرامش بخش زنانند و هر کدام از این دو بدون دیگری ، نمی تواند سیر سعادت و تکامل را به خوبی بپیماید . زن ها باید زیباترین ، محبوب ترین و سنگین ترین لباس برای مردان باشند و مردان هم باید قشنگ ترین ، شایسته ترین و با وقارترین لباس برای زن ها باشند چون در این هنگام می توانند همدیگر را حفظ نموده و امنیت و آسایش داشته باشند . زن و مرد از نعمت آرامش و فضیلت برخوردار نخواهند شد ، مگر با ازدواج کردن و تشکیل خانواده و سعادت مرد در داشتن همسر خوب و با فضیلت است .

رسول گرامی در این باره می فرمایند:

"انسان مسلمان بعد از نعمت اسلام هیچ فایده ای (از نعمت الهی) نبرده است که بهتر از همسر مسلمان و شایسته باشد."

زمان مناسب برای ازدواج و تشکیل خانواده

ازدواج پیمان مقدس و سنت نبی گرامی اسلام است و پاسخ شرعی به ارضای غریزه ی جنسی ، که خداوند حکیم طبق حکمت حکیمانه اش در نهاد انسان قرار داده است.

خداوند متعال انسان را آفرید و برای وصول به آرامش و تداوم و بقای نسل بشر ، غریزه ی جنسی را در نهادش قرارداد و هدف از آن را رحمت و مودت ، آرامش و آسایش ، مهر و محبت ، گذشت و فداکاری ، شکوفایی عواطف ، سلامت روان و جسم و سلامت اجتماع قرار داده است .

با توجه به مطالب فوق این سوال در ذهن ایجاد می شود که زمان مناسب برای ازدواج و تشکیل خانواده چه هنگام می تواند باشد؟

در جواب این پرسش باید گفت ، همانطوری که گفتیم نیاز به همسر و تشکیل خانواده یک نیاز فطری و غریزی می باشد و خداوند از روی حکمت این نیاز مقدس را در وجود انسان قرار داده است و اگر به موقع و به طور صحیح به این نیاز طبیعی پاسخ داده شود ، مسیر صحیح را طی نموده و انسان را به کمال میرساند و به عکس تاخیر انداختن آن به دلایل واهی و بیهوده ممکن است آثار زیانبار و جبران ناپذیری به دنبال داشته باشد .

با توجه به این مقدمه میتوان گفت زمان ازدواج هنگامی است که بلوغ جنسی و بلوغ عقلی ، در انسان حاصل شود . قانون تشریحی اسلام هم این

است که ازدواج امری مستحب و موکد است اما اگر انسان نتواند غریزه ی جنسی را مهار کند و احتمال آلوده شدن به گناه و فساد و تباهی دهد ، ازدواج بر او واجب می‌گردد . بعضی ها به این باورند که سن ازدواج برای دختران و پسران همان سن بلوغ یعنی ۹ سالگی و ۱۵ سالگی می باشد . واقعیت این است که سنین ذکر شده برای دختر و پسر نمی تواند معیار و ملاک ازدواج و تشکیل خانواده باشد ، بلکه باید بلوغ عقلی نیز مورد توجه قرار گیرد و دختر و پسر ظرفیت اداره ی زندگی و تشکیل خانواده را داشته باشند و از نظر غریزه ی جنسی نیز آمادگی لازم در خود مشاهده نمایند . البته نباید ازدواج را آنقدر به تاخیر انداخت تا احتمال آلوده شدن به تباهی را به دنبال داشته باشد .

همانطور که دیر ازدواج کردن مصلحت نمی باشد ، ازدواج زود هم ممکن است مشکلاتی به دنبال داشته باشد . ازدواج زود هنگام مانند میوه ای است که کال و نارس می باشد و زمان استفاده از آن فرا نرسیده باشد . بعضی ها مشکلات و مسائل کاذب و دروغین را به عنوان موانع ازدواج می پندارند و با هراس از این مشکلات و موانع مسئله ی ازدواج را به تاخیر می اندازند ، که جوانان باید با توکل به خدا و عزم و اراده ، نسبت به ازدواج اقدام نمایند .

در امر ازدواج مشکلاتی چون بی پولی ، نداشتن امکانات شغلی ، ماشین ، مسکن ، مدرک تحصیلی و ... نباید مانع ازدواج و تشکیل خانواده باشد . افرادی که اهل منطق هستند به وعده خداوند تعالی در قرآن کریم که فرموده " اگر فقیر باشند خداوند آنان را با فضل و رحمت خود بی نیاز می کند . "

اکتفا نموده و با الگو قرار دادن زندگانی ائمه اطهار و بزرگان دین و انسان های والا و شایسته ، وارد میدان شده و به این سنت حسنه اقدام می نمایند .

۳-هم کفو بودن دختر و پسر در زیبایی

از جمله چیز هایی که باید در ازدواج مورد توجه قرار گیرد تناسب و هم کفو بودن پسر و دختر در زیبایی می باشد . زیبایی برای انسان یک امتیاز محسوب می شود و در شیرینی و سعادت زندگی زناشویی ، تاثیر بسزایی دارد. زیبایی ها در نظر افراد متفاوت می باشد ، چرا که زیبایی یک معیار و اندازه ی معین و قانون استاندارد ندارد که بشود افراد را با آن سنجید ، بلکه تاحدودی به سلیقه ی فرد بستگی دارد .

شاید فردی در نظر کسی زیبا باشد و در نظر دیگری زشت . درباره ی لیلی و مجنون گفته شد که لیلی در نظر دیگران بسیار دختر زشت رویی بوده است ، اما در نظر مجنون زیبا .

اگر انسانی قیافه ی ظاهری و اندام همسرش را نپذیرد و او را دوست نداشته باشد ، ممکن است به طور ناخواسته به او ستم و جفا کند و از او بهانه و ایراد بگیرد و زندگی را در کام او تلخ نماید .

زیبایی ، در حفظ و تقویت عفت و ایمان همسر ، تاثیر به سزایی دارد . اگر انسان از زیبایی همسرش راضی باشد چشم و فکر و عملش متوجه دیگران نخواهد شد و حسرت زیبا رویان بیگانه را نخواهد خورد و به دنبال بیگانگان نخواهد رفت .

پیامبر اکرم (ص) می فرمایند :

"در انتخاب همسر همانگونه که در باره ی زیبایی صورت همسر تحقیق می کنید درباره ی موی او نیز سوال و تحقیق کنید ؛ زیرا مو ، جزئی از زیبایی هاست . ولی چه بسا زن هایی از زیبایی برخوردار باشند ولی با تمیز نگه نداشتن و ژولیده بودن خود همسران خود را ناراضی نگه می دارند . به همسران ، سفارش شده که خود را برای همدیگر بیاریند تا بدینوسیله اشباع و ارضاء شوند و از انحراف و مفاسد ، مصون بمانند .

از معصوم نقل شده که فرمود : آراستگی و زیبایی مرد بر عفت زن می افزاید . البته باید به دستور اسلام که اولین ملاک را در ازدواج، تدین می داند هم دقت شود ، زیبایی بدون تدین و عفت و پاکدامنی ، نه تنها امتیازی ندارد؛ بلکه آفتی است خطرناک ! اگر زنان زیبایی و جمالشان را از نامحرم پوشانند و مخفی نمایند ، زیانبار خواهد بود . چه بسا ممکن است ، مستور نکردن زیبایی ها و مخفی نکردن جمال ، فساد هایی را به بار بیاورد . زنان زیبا روی باید بدانند که هر چیزی که ارزش آن بالا است آن را مخفی نگه می دارند تا دست دزدان و نامحرمان به آن نرسد . زن ، هم چون طلا پر قیمت می باشد و باید در نگهداری آن ها دقت را بکار برد .

به قول استاد قرائتی ؛ روی ماشین نو چادر می کشند تا رنگ و روی ماشین در برابر گرمای شدید و سرمای شدید حفظ شود .

ذکر این نکته لازم است که زیبایی به عنوان یک رکن اساسی و معیار مستقل در زندگی زناشویی مطرح نیست ، بلکه یک صفت کمالی است که اگر با صفات و معیارهای اساسی همراه باشد، دارای ارزش می شود .

جوانان نباید با در نظر گرفتن زیبایی محض ، چشم عقل را کور کنند و بسیاری از ارزش ها را زیر پای آن قربانی نمایند . کسی که تدین و ایمان و عفت و ارزش های اصیل و حقیقی را زیر بنای زندگی قرار دهد و زیبایی را به عنوان یک امتیاز تکمیلی در کنار آن به حساب آورد ، گذشت زمان نمی تواند آن زندگی را فرسوده سازد .

۴- هم کفو بودن در فرهنگ و فکر

امام صادق (ع) می فرمایند:

"الْعَارِفُ لَا تُوَضَعُ إِلَّا عِنْدَ الْعَارِفِ"

"زن عارفه (فهمیده و فرزانه) باید در کنار مرد عارف (فهمیده اهل معرفت) قرار گیرد ؛ نه غیر آن."

تفاهم و توافق فکری و فرهنگی میان دو زوج نقش اساسی در زندگی مشترک دارد . برای ایجاد یک زندگی پویا و پربار و سعادت‌مندانه باید معماران کانون خانواده بتوانند یکدیگر را درک نموده و مکنونات و محتویات درونی خود را به هم تفهیم کنند و در بسیاری از مسائل ، تصمیم مشترک و یکسان گرفته و بر مبنای آن عمل نمایند و در فراز و نشیب های زندگی یار و یاور همدیگر باشند و فرزندانشان را براساس یک طرح هماهنگ شده تربیت کنند .

گاه ، دیده شده است که پسر و دختری که باهم ازدواج می نمایند ولی بعد از مدتی به این نتیجه می رسند ، که باهم تفاهم ندارند که این تفاهم نداشتن ، به فرهنگ و فکر آن ها برمی گردد ؛ مثلا پسر و دختری با فرهنگ و سلیقه های مختلف با همدیگر آشنا شده و با توجه به احساسات دوران ازدواج و جوانی ، بدون توجه و تحقیق درباره ی فرهنگ همدیگر، زندگی مشترکی را آغاز می کنند ولی متاسفانه بعد از مدتی اشکالات و ایراد های یکدیگر را به

رخ هم می کشند، کم کم دامن اختلافات گسترده می شود و چه بسا روی تربیت فرزندان هم اثر می گذارد .

برای داشتن یک زندگی پر بار و توام با خوشبختی ، لازم است از فرهنگ و طرز تفکر همدیگر، اطلاعات کافی در اختیار داشته باشند .

۵-هم کفو بودن زوجین در تحصیلات علمی

تناسب در تحصیلات و اطلاعات علمی از دیگر مواردی است که در تحکیم و دوام خانواده نقش مهمی میتواند داشته باشد . افرادی که با همدیگر فاصله ی اطلاعاتی و تحصیلاتی زیادی دارند معمولاً به راحتی نمی توانند حرف هم دیگر را بفهمند و در نتیجه اختلافات و مشاجره ها شروع شده و پایه های زندگی سست میگردد . فاصله ی تحصیلاتی معمولاً فاصله ی نگرشی نیز به وجود می آورد و در نتیجه ، زن و شوهر نمی توانند همدیگر را درک کنند ؛ به خصوص اگر زن و مرد ، تکبر و غرورهای بیجا داشته و کم ظرفیت باشند ، نباید سواد و تحصیلاتشان بیش از هم دیگر باشد ؛ زیرا این امر ممکن است مشکلات فراوانی در زندگی مشترک آنان به وجود آورد .

راه های گزینش همسر

" مشورت "

متکی بودن به رای خود و مشورت نکردن ؛ به خصوص در انتخاب همسر، برای جوانان خطرناک است و ممکن است پشیمانی های غیر قابل جبران به بار آورد . خداوند در توصیف مومنان می فرماید : آنان اهل مشورتند .

" وَ أَمْرَهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ "

ترجمه

"پس باید در همه ی مراحل زندگی از جمله ازدواج ، مشورت نمود . "

بعضی از جوانان به خاطر اینکه دوران حساس و ظریفی را پشت سر می گذارند ، فکر میکنند که میتوانند همه ی مراحل زندگی را با تکیه نمودن به خود طی نمایند و چه بسا با این طرز تفکر ، مشکلاتی را به بار می آورند ، که ازدواج بدون مشورت میتواند یکی از موارد آن باشد .

با توجه به سن ازدواج و دوران جوانی و توام بودن این دوران با احساسات و عدم تکیه جوانان بر نیروی فکر و عقل و مشورت و کمک گرفتن از پدر و مادر و افراد اهل فکر کار مشکل و شاید اثرات زیانباری در پی داشته باشد .

خداوند در قرآن کریم می فرماید:

"الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ "

ترجمه

" زنان پلید ، لایق مردان پلیدند و مردان پلید نیز برای زنان پلیدند و زنان پاک و باعفت ما ، برای مردان پاک و طیب هستند و مردان پاک ، شایسته برای زنان پاکند..."

این آیه ، ضرورت مشورت را در امر ازدواج روشن می کند . بدون مشورت با دیگران نمی توان زنان و یا مردان پاک و لایق و شایسته را تشخیص داد . برای انتخاب همسر شایسته با چه کسانی باید مشورت کرد ؟

در پاسخ باید گفت ، با هر کسی نمیتوان مشورت نمود ؛ زیرا اگر مشاور، ویژگی های مشاوره را نداشته باشد ، مشورت کننده را گمراه می کند و ضررش بیشتر از سودش می باشد .

مشاور باید

۱- متدین باشد .

۲- عقل و فهم داشته باشد .

۳- آگاهی کافی درباره ازدواج داشته باشد .

۴- جرئت رای داشته باشد .

۵- دلسوزی و خیر خواهی داشته باشد .

۶- راز دار و امانت دار باشد .

جوانان باید بدانند ، بعد از مشورت و شنیدن رای و نظر ها و تجربه های دیگران ، آن کس که باید نتیجه و تصمیم آخر را بگیرد ؛ خود اوست ؛ که با توکل به خدا اقدام نماید .

" شاورهُم فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ "

ترجمه

" در امور مسلمانان (ای پیامبر) مشورت کن ؛ آنگاه تصمیمی بگیر و با توکل

به خدا عمل کن . "